

MORGENBLADET

Utenriksanalyse: Obama mot sentrum

Vi kan stå foran to år med uansvarlig amerikansk politikk.

Del denne artikkelen:

[Mer](#)

Av Stein Tønnesson

Etter den søte kløe: Etter juleferie i Hawaii venter en tøff valgkamp for Barack Obama. Foto: Saul Lobo/Scanpix

Under sin fredelige juleferie i Hawaii må president Barack Obama ha tenkt på presidentvalget i 2012. Han ser hvordan teselskapsaktivistene presser de etablerte republikanske politikere. Når republikanerne nå har fått flertall i Representantenes hus og en styrket posisjon

i Senatet, gjelder det for Obama å samarbeide med moderate republikanere. Det er nødvendig for å sikre flertall i små og store saker. Det er dessuten en god strategi for å hindre at Det republikanske partiet samler seg til en kraftfull valgkamp i 2012.

Problemet er bare at amerikansk sentrumspolitikk ofte er uansvarlig, både økonomisk og utenrikspolitisk.

Stemningen i amerikansk politikk skifter fort. Noen husker ennå entusiasmen fra valgkampen i 2008 og presidentinnsettelsen i januar 2009, da George W. Bush fløy bort i et helikopter mens folk under ropte «Buuhh!» og Obama lovet «change».

Deretter meldte de traurige realitetene seg. Finanskrisen måtte ordnes opp i. Statsgjelden økte med rakett fart. Tross store tilskuddspakker forble arbeidsløsheten høy. I utenrikspolitikken forbedret Obama forholdet til Russland, men lyktes ikke særlig godt verken i Midtøsten, Afghanistan eller i det viktige forholdet til Kina.

I David Remnicks Obama-biografi *The Bridge* (2010) utgjør tiden etter presidentinnsettelsen et antiklimaks, der problemene tårner seg opp. Til problemene hører også en hendelse Remnick omtaler som «absurd»: Obama blir tildelt Nobels fredspris for 2009. «Det hjalp oss ikke politisk,» betrodde Obama til Remnick i januar 2010: «Var det én ting vi ikke var forberedt på, var det å måtte komme med unnskyldninger for å ha vunnet

Nobels fredspris.»

Kongressvalget i november 2010 ble akkurat den skuffelsen for demokratene som de fleste hadde spådd. Obama hadde mistet evnen til å mobilisere. Ingen kunne si de tre ordene «Yes, We Can» uten ironi. Så, meget kort etterpå, viste det seg at Obama kunne likevel. I desember loset han flere viktige saker gjennom den gamle Kongressen, med god hjelp fra visepresident Joe Biden. Start-avtalen om reduksjon i atomarsenalene ble ratifisert i Senatet. En lov som lar amerikanske militære være åpent homofile, gikk også igjennom.

Viktigst var det at Obama inngikk et dyrt kompromiss med republikanerne, der Bushs store skattelettelser for de rike blir ført videre mot at en liten trygd for langtidsarbeidsløse også blir forlenget. Kompromisset var så sosialt urettferdig at 112 demokrater i Representantenes hus stemte mot. Skattelettelsene er også økonomisk uansvarlige fordi de øker statsgjelden ytterligere.

Alle er enige om at det trengs skattereform, men ikke om hva den skal gå ut på. Neste år blir det enda verre for Obama å skjerpe skattene for de rike. Da får nemlig republikanerne noe å samle seg til kamp mot. Det Obama kan håpe på, er at den lille konjunkturoppgangen de siste ukene skal fortsette. Hvis privat forbruk og investeringer skyter fart, kan han gå styrket inn i valgåret.

Også i utenrikspolitikken kan sentrumspolitikken være uansvarlig når USA trenger handlekraft. Obama-administrasjonen arbeider systematisk, men presidenten liker ikke å ta sjanser. For det meste er det bra. Få savner den slags risikovilje som USA viste under Irak-invasjonen i 2003.

Men overfor Israel kunne USA være tøffere. Statsminister Benjamin Netanyahu har sabotert Obamas forsøk på å få i gang nye forhandlinger med palestinerne. Alt burde tilsi et sterkt press på Tel Aviv – bortsett fra hensynet til Obamas gjenvalg.

Det vi alle må håpe, er at verden unngår krig og krise de neste par årene. Hvis demokratene vinner på ny i 2012, kan de få styrke til å gjennomføre noen av reformene de nå har på tegnebrettet.

Valgkampen neste år kan bli uhyre tøff. I 2008 var det et handicap for republikanerne at John McCain prøvde å være renhårig – selv om han ikke greide det. Det var lett å se at han følte seg uvel når hans tilhengere beskyldte Obama for å være muslimsk sosialist. Neste år kan demokratene få en mer kynisk motstander. Høyrefløyen i USA forbereder seg på å ta Obama.

Hans to hovedmotstandere frem til presidentvalgkampen blir minoritetslederen i Senatet, Mitch McConnell (Kentucky), og John Boehner (Ohio), som denne uken ble valgt til leder i Representantenes hus. Enten må Obama få dem til å samarbeide, eller han må vise at de er ekstreme, mens han selv står trygt plantet i sentrum.

Problemet er at amerikansk sentrumspolitikken ikke er ansvarlig politikk

verken når det gjelder skatt, klima, sosial ulikhet, statsgjeld eller palestinaspørsmålet – og det vet Obama.

Stein Tønnesson er forsker ved Institutt for fredsforskning (Prio), i 2010–2011 ved United States Institute of Peace, Washington DC. stein@prio.no

Publisert 07. januar 2011